

Най ще ніхто не бої, же би нашу роботу державна власці боком патрєра. У тей новинки политика би не мала моста. Її програм бул би тот: дружественно, забавно, вирски и економски воспитовац народ. История нашого населєня, валадох и парохийох; церковни и народни обичаї, одучованє народу од злих обичайох; найновши успихи науки у економїї, физики и т. д.; народни присловки (пословици) и писні, поучни новости зос швета и друге, — було би за дуго довольни материяли новинки. Редактором новинки бул би Др. Михал Гайнал, адвокатск кандидат у Кули, як вельки свитски чиновник.

Понеже початок каждой роботи чежка и лем соединєни сили дако хасновитого за пїше добро народа зробиц можу, — береме себе владобу и Ваше паньство до нашого дружтва як протектора и работника повладац.

На сам предя модлиме на слухуюци вопрося до скорей ствїт нам послани:

1. Яке мїтїяє Ваше паньство о основаню новинки? Мїтїце модлиме витван ясно и ясвєрєлє.

2. Кед Ваше паньство усвоїє нашу палуманє, чи можеме спурно рахонац на Ваше подоматанє у дописованю до нашей новинки и у яким предмету?

3. На кельо предпїятїтїкох може би ше рахонац у Вашим валадох? Ту треба песимистично рахонац, же би зме ше у рахонаню не сирєведлї!

4. Яке мєно було би найодентичнїше новинки?

5. Кед ше Вашому паньству ладнї тотя работа позбонна и за тераз або вїще невозможна, тєдї модлиме отват: яке Ваше мїтїяє о тїм, да подробуєме щєсє зос виданєм голєм Калєндару на рок 1915?

Понеже би тоту роботу совїстно требац ушорїц, модлиме и у тей работї отват як у 1. 2. 3. и 4. вопросох. — На то би нам материял потребни бул уж у мєшлєку фебруару або найдалєї у марцу 1914. р.

Високочєстївовали добродїю! На перше патрєрє видан ше наша палуманє невозможним, а кед лєпше роздумамє, тєдї нам любов

ту нашому народу роботу бузєе декларират. И малє число соединєних силх досц важки алдаци у народней просвєтї окрєвачц може. Най нам лєм не схиби любов и моцна дєска наша, а Бог поблагослєви!

З надїю на до скорий ствїт, посїлаєм Вам братски привїт: С нами Бог!

Дюрдьов, мєсєц октобер 1913. р. Кули
Дюро Влїдас, Др. Михал Гайнал,
народ. прєзваторскї кандидат.

ДУХОВНИ ЖИВОТ.

Даскельо слова о манастирским животу.

Потребуєме вєдєй монахох и вєдєй сестри мнїахицї.

Кед пешка человек ступа до Бєограду або до Загребу, або по другого вєлького мєстї, находїт там прєвєльо красни палати, вєлькє фабрики, банкї доми за вїсєлїку инсєкулацию, вєлькє касарнї, кїна, театри и вїсєлїкє други будовни, яких не було пред свитску войну. Но не лєм по вєльких вєрєшох, але и по мєнєших валадох находїме прєкраснє доми и краснє ушорєнї, яко давнє було. А кед человек ступи до тих палатох и кед ше почнє розгварєц з людями, котри там бизнє, то бара скоро обачи, же там нєт того задовољєствя и мира, якого би человек обчєковал, кед звонка лєтєрїя на тотї краснїй домї. Там пємир и вєздєрвљивљєство, и готово каждї ше жалує на чєжкє часї и кїждї очєкує пєлєхчєнє и вїсєлїбєдєнє од тих арикрєсцох.

Подобнї обчєзвїнїкє були у штвартим вїску по Христївїкї народєнє, кед цар Константїн прєнєсєл з Риму аз Восток свою прєстєлєвїцу и абудовал новє мєстє, котрє по нїм достало мєно „Константїнополис“, цо значї „Константїнов варош“. Водало ше тото мєстє и „Царгорїц“ або „Царскї вярош“. Константїн ше старал да тото новє мєстє украсї вїще лєпше яко бул у тїм часу украсєнї Рим, Алїнохїя, Алєксандрїя, Атєна и други пїлєвєннє мєстє цалого швета. И дог вєг так робєл пєвднїк вєлькє людєе охабєлї шїцкє красотї того

швета и мїлї до Єгїпетскєй пустїнї: св. Антонїй, св. Павло Тебєскї, св. Пахомїй и други тїсєлї и тїсєлї. А цо понуказало тих лїтєдох, да спєсєко зос швета и да провєдєт живот у пустїнї у найвєкшїм убожєствє, молїтвї и чїстєтї? Их живот мїл бул огнєк процї потубєного живота у вєльких мєстєх, и к по валадох. Слова Хрїста Спасїтєля, цо их прєзвєрєл ту богатому дєтїнєлю: „Кед сцєм бул собєршєннє, нєд, прєдї цї мнї, нєсєк роздїй худобнїк, а по сєм прїдє за мєу к наслїдуї мє“, надхлєлї тих людєох да не склєнї до пустїнєох, бо повн барєїєй лєбєлї свою душю, як шїцкє богатєтвї и роскошї того швета.

З початку вїлї людєе у пустїнєох зїждї окрємє. Кед тєе число тих пустїтєнїїкох бара повкївало, тєдї ше аж зїнєчєлї будє-окрємєнї доми, котри ше вєдалї мєнастїрї, и у знїх домох бївалї „монашї“.

Яки хасєн мал швет зос живота пустїнїїкох?

Шїцкє тотї пернїкї пустїтєлєвљкє яко и шїцкє, но лєвї по манастирєх, зос своїм животом вївєдєчєлї и научовалї, же шїцє и єднє друга драга, котрє водїт до щєсєя и на тїм швєдє и на другїм, и нє лєм драга богатєтвє и ушївєнїя того швета у краснїх палатох и домох. Тотя друга драга то дрвїтї: худобнїк, чїстєтї, послїшнєствє, молїтвї и работї. Манастирї научовалї и пїказовалї, же человек може найєц мїрї и задовољєствє лєк у наслїдох и богатєствє того швета, але шїцє вєльо вєдєй у духовнїм животу, котри сам дала вїра, молїтвї, лєбєнїє роздумованї и сє прїчєсє. Крєм того: монахи зос своїм ручнєу роботу указовалї богатїм людєом, котри думалї, же так званї паповє вїшнєу робїц, бо же тїлєснє работа глїбљя, же то вєрєвљєдє. Монахи и монахицї трїмалї ше вїше того прївїлїя: „молї и роб.“ (Далєї будєє.)

ДЛУЖНІЦИ

Виплацуйцє старє длуєство, бо хто не плїцї тот ушрєвєсцє „Р Новини“ а прєз лїх наш Народ такї як человек прєв очєх вато тот цо шорєно плїцї тот добрє робї нє лєм сєбє але и цалому Руському шварду.

Бунтовїїк.

Актовка у 1. дїї - написал Р. Сурмач.
Ява 1.

Хвїжа, стол, на столє палєрї и вїбїкї. Марта шєдєцї прї куцєлї.

МАРТА: Яка тот дзєнє краснї, прєкраснї. Так вїпатра, як кед би ше нам цалє небо ошмїнїковало. У полєо жєтєо як благозвєнєнє божє, трудя ше людєе, а на Бога кладу шїцкєу свою надїю. Нї, та можебуд нас очува Його лєска од каждєй бїдї, и поможє тїм, цо Го за помєц вїлаш. (става) А ми модлиме, же би зме могли вїше жїц, у Його лєсцї, у Його охрєанї, же би зме могли прєсвїщєвљєц шєрцє и розум и ходїцї по драгє чєснїтк. (о малї час прєїдєє по бїнїк и стєнє на другїм боку) А мїє так цошкє вєсєлє и зашї ше вїсєлє обачам у шєрцєу. Гей, гей, як ше то скончї? Роман лєдвє лєснє, та потїлє пїтєчєх — та хто зна як то будєє, (става на штрєдох и задума ше).

Ява 2.

Врїходєк сцїоха Роман и влєпїк и за руку.

РОМАН: Но смутїй дзївчє и нє жалєсцє своїє шєрцє. Патрї як ше краснє обдєлєлє калїна до лїсєа, а и твоєо шєрцє бїє жївє, гурєцє. Не час шїцє прєвїсєлєц тєї калїцї, а жїї пукєц твоєїму шєрцєу од болю. Прєз намї живот, ми млади и гонїи зме прєїсєц лє єднєу

брїтєу. (вєдєє по ту лєвкї. Марта шєдє а Роман врїходєк на другу стєрєну кїлє столє и вїатра кїбїкї и палєрї.)

МАРТА: Та як бїм ше нє старала. Романє. Ша вїдєнїє, же зднї нє дєснє надварїю моєого отцєа процї тєбє. А оцєц, нє пїсєлїш гї — прїдєє дому и вїше нам прїгваря и мїцєа нас, же лєу сєбє брїтєу на каркє вїжал. Має со мїрї, нє жєлєо можє, але цо з того?

РОМАН: А та цє чула о тїм, же гєндє дїлє мужїк трафїлї на слєїх протївнїїкох? Ша и то знам добрє, як цо знам, же Бог на нєбє. Так судєсєлє, же вїрєвљєдє ма вїтратї, же би змє вєднє Бога прєслєвљєлє — и шїцкє вїспрїтєлє нє годїя нам нїч лєчїкованї, а кед нє, та най бузєє мої живот полнї слєзєох и брїтїї!

МАРТА: Ша я ше модлим за лєпшє щєсєцє, клєнїям ше прєд икєлїма и плєчєм прєд шїма и клєдєєм вїнєдє ту цогом Исусовїм нє крижу.

РОМАН: А Бог нєможє, краснє слєпкє, шумїє щєсєцє, у шєнїїнїм часу нас злєчїтї! (прїсєуїтї ше єднєо ту другому.)

Ява 3.

Уходїл Ганї.

ГАНЯ: О, и Роман! Е, дзєцї моєо, нє там ше на нас чєрнє хмєрє абєрє. Морткє лєгєа як бєсєрїкє а кричї, же ше кїцє пєсєкє да на жєндєрєох. Цо нїг зрєбєл?

РОМАН: Влєкєї жєндєрєох Морткєо як л. Я нїч нє зрєбєл, чєго бїм ше мал ганїбїн.

А же я у чїталїї гварєл, же уж єстєтнї час, да нїхтєо вєдєй до жїдовскєй крїчї нє плєдє, за то жєндєрє нє запєрєох!

ГАНЯ: То вїрєвљєдє, але нєч да тї сєбє вївїкє вїспрїтєлєох прївїнїц. Вїзвїнїє, же оцєц бїрєн, за гоч цо будєє жєндєрєованїє, а гїбєлє тєбє шїцкє єднєо чї нє ошєсїїн зос Марту и кєдї?

РОМАН: Ви мадє шєрцє, ви сїї мад, а какєзє добрє мад зна найлєпшє — хто єї дєвїкє добрє жєтє. Та нє дєї Божє, же би нє я домагал до того щєсєцє нє одстєпєнєо од прївїдї. Злєго нє робїм нїч, а того, цо робїм, то мє мєо сєвїсєлє наклєлє и грїхєом бї булєо нє робїц так.

МАРТА: Так, мамо, я вєрїм, же Г. Бог будєє з нами и же прївїдє надєлєлє. Романє надєлєлє пїїцїкєх лєчїкєх вїспрїтєлєох, цо губєа чєсєд нашєго вїлєлєу и ми ше побєрємє.

ГАНЯ: Дал бї Бог, дєсцї! Та чї я вїлєцє мал, же бїнї вам нє жєтєчєдє щєсєцє? Я бї нам дала своєо шєрцє, я лєсє рєдєа ушєсєцє до щєсєцє, бо хто можє так добрє жєтєцї своєїму дзєцкєу як власнєо мац!

Ява 4.

Истї и Танас.

ТАНАС: Слава Исусу Хрїсту! Ой!
СОМАН: А цо нє вам стєлє Танасє?
ТАНАС: Цо ше стєлє? Ой, та вївїсєлє!
ГАНЯ: Господї, повєдїцє жє?
ТАНАС: вєсєлїцє почїнїє од початєу. Я

Без Немцох на идве. Повнишину, же большевизици буду у Испанији навладани аж теде, кад генерал Франко достави на помоц 80,000 немцког войска. Дакле у борби с большевизмом Немци су највећи сили. Слава Богу, же Немција држава терас ушорена и најспе способна, да не устипише бере в најнекстни направителном повета — в московским большевизмом.

Бомбардовање Валенсиј. Як знаме, еспанска большев. влада сцела ас Мадриду до вяршну Валенсију на морбом. Але и там ей квибора тен. Франка не даю мира. 13. аугура бомбардовали војни дајі тен. Франка Валенсију в моря на 15 минути. Чкода од бомбардовања велика.

Цемци до Марока. Повнишину, же Навеска повела велика войска до еспанского Марока (еспанска колония у сив. Африки). Винара, як да тен. Франко обещал тоту колонию Немцом, кад му воли поможу завладати еспанска большевизмом.

Авионске вшесце у Америци. Велики амерички путнички вероплан, котри вожел 10 путничкох в трох палотох, спаднул в еспанско вяршну Сан Фернандо. Седи путник мертви, а седи чезко равати. Причина катастрофи непозната.

Немецки Министер Геринг пришло до Риму на пакки договаряня в Мусолинином у еспанских стварох. За тоту договаряня влада у шведе велики интерес, бо од Италији в Немецкей оджемо, чи большевизици буду у Испанији добити и авиати ише теј жими, чи ше еврпана еспанска война резимитив на друкши час.

Претплацујце „Р. Новини“! в послайце предилату!

рубил древа, а кад барас шум крик. Кто кричи, во кричи? Слухам — а то Феброн вл гавиби Татяну. Ша кад лаш в викрикуеки, а ти лем крич, бо кад придзе на то, же хто ма право та ше и так не зверани през палатскей хижки в полицайох. — А — ятним в ас ше керу, а ту ди ше скляга на жем...

ТАНЯ: Боже мила, та хто?

ТАНАС: Ша пика ми виацла на жем. Я ю давиглул, почал ю набивак, набивам, и дукам себе: цо то а того будзе? Ша, на Романа шикци: би, заби то, а вон таки добри чловек. Ни — предал ми тоту пилку...

РОМАН: Гей, Танасу, ша ни од самого початку заш починати. Гуторце, во ше стало?

ТАНАС: Так я себе штудирам, слухам, а то шум, же Феброн вл Татяну: бух-бух по носу. Думам я себе: треба их по кристалиски вымирати. Скочим в ту нш и дам каждеј по два пачца в витак шк; а пач ту крик рибнице? Аж терас понатрим, а то лачк Прокопий в дре ше на мна: Гей, Танасу, а я кричам: цо? А вон кричи: ида по писара, бо пришла комесия. Пришла судска комесия, та бирова кола писара, то шикко.

МАРТА: О, бодай же их сто рокм живи, а ми не так поселявали!

ТАНЯ: Шеднице, одпочинице дакус. А ти Романи, ида лем голем дакус меркуй, же би було шакко добре. А алцда, док будзеш ишк назад.

Чи ше могу зявци души умартих?

Уж Мойсей чежаква карама тремел вобрапому народу, кад би ше вон одал магичким забавом, або изволкованю умартих. „Най ше не найду у тебе чино, цо чари робя, або лас знекох предповедан, або изволую умартих. Бо кажди, ко робя така ствари брадка с вред П. Богом.“

Св. писмо заказуе изволкованю умартих, бо авичайш на ватави одповедл аля дух, бо мерити вишку вишту лемно лас живима людзми — так Господи зробел. Святи Отцове виступели впроц изволкованю духох, аж проши пубавленшеј кривитачи поганства.

„Медри вими и ваки — гутора Авраам срашному богачову у чекя — в велика преласци“ и зато не дозволуе, же би Цазар зашол на жем и набомнул його братох. То уж таки авкон, же ав души праведних и святых веможу ше лави на шпече, лас ми живиме.

А же души умартих людзох даведи ше еднак авило, то особени случај, во мна Бог дакеди дозволі. Внаме ас св. писма, же души Овни и Еремиј авели на Юдова Макавейского. А Мойсей вивае в Ираином при богу Исуса на Тавору. При шмерци Исуса Христа вельо умартих авило ше у Брусалиму. Так правк в у живоне святых и богобойних людзох похолькиме авила о авелю душиох умартих особох.

Семе лорак даведелі факти, хтори бара хасновити буду за наших читачох, але тим фактом несеме дади векного значеня, як ави значеня чисто людске.

1. О. Валбах.

У мая 1605. року у Галу у Тиролу умартих о. Христофор Валбах. У доме о. Валбаха по його шмерци почали ше памери од авичиник духох; було чуц авичиних умари, але вемож було знаи одкади похолодени. Одного дня у церкви авила ше цинь умартого о. Валбаха, хторого велі од пресудини познати. Як авачели тоту цинь палу у огню, авички ше авлачки и отворели дзвери, же би вешли вонка. Служели ше служби Боже, але у доме о.

РОМАН: Та в Богом оставице и не старайце ше. (виходяи)

Ша 5.

През Романа.

ТАНЯ: Як би ше не старас, кад вни впроц нас!

ТАНАС: Та маше и право. Цо ше у тим нашим авлави шикко ко робя? Бди за што в други вроня шного. А жид як плялика не уцагуе и пилциом дармо вредивала лещу на лещу, другая дава на борг, лем да гу себе людзох припати. Ва гутора уж, же я ваш, пав биром, будзе миш бривк, же такого писара намещел.

МАРТА: А цо, оца тот Роман роби дацо ави, авж вон можевун веспс валалу добре?

ТАНАС: Та ша так, лем праве, же жидови чари ав авлавити, а мие у нас, бо то вельке часц хлорох до церкви не пойдзе, а у картам радо и препочуе.

ТАНЯ: О, страшиш то грех пред Богом и зявци пред поштенима людзми и страшиш кара за то чека. (патри врод облак) Ни, идас оцек и Аври. Циурно ше не стрели в Романиком. (цали час вроду обидва).

(Далей будзе.)

3 нашого владичества.

Пановец Боји поставени за пароха у Београдлу, Аврега вавшеј парохији у Београдлу в терас Господар Сиремона 49. П. На його место пришло до Доратьова пановец Бесерчиний Михайло ас Петровцох. До Петровцох пришло пановец Янко Будикски.

Валбаха далей бул джмар. Так було аж до року 1670. У тим часе парохом бул о. Матий Еберле. Вон мал при себе барз добру в побрину гадзимо. Кад одного вечера о. Еберле медзел у хижки и мал пред собу отворену кижку, трицла гадзимо в поведла, же уж не може автримац, бо цали дом зявковало авичини духи. О. Еберле бул барз задуман, посасел в цо вельо гуторня, лем гварел, же ше нема од чего бац, най авде до хижки и най ше моді. Заручена гадзимо вешла в хижки. Та лем цо авичи, у минути дух умартого о. Валбаха ше авил и станул пред о. Еберле. Кижка цо отворена лажак на столе, — авчария ше сама, дух в вельким палком поткнул ше кижки в цесову... Слывуцих днсох пачей Служби Боже були служени за цуну о. Валбаха и потим гадзимо шче раз авчелся умартого, як вон уж палком премелети в авичини дошика далеко, ави цесне дотикал жем, и од того часу у доме о. Валбаха не було уж авичких страхох, ави авпокойох.

Кижка, на котру умарти о. Валбах похолодил свой палец, шче авичи в у жегу Галу авона друкована 1695. р. у Инголтгадлу. Як умарти о. Валбах похолодил свой палец на кижку, теде авчелся грубу справу в 81 страну у кижки. Сам повел на людским панциом препалану кижку в барз авичини.

Руски Керестур.

Представи Рускей Читальни. На други в треци дзени. Крачуна в цо Нови рок аввала наша Читальня представу „Женя на право“ и „Любов у мехох“ Гогола. Пред представу шиквал хор Читальни авчаруеки и други народни пивавки. И авичини в авичине було барз добре авчелени, авслути то авичасней пачода Тимка и режисера в. ун. Ковача, а тиж в авичкох, котри своию ролі добре авчелели. Же бй представу „Любов у мехох“ дакло криво авчавковали, авто в. ун. Ковач пред кажду представу авчавковали, же ше у той представе ше авичасней трицих хави авчавкох и доказал хто не добре робя аве у живоне и вродоци.

Представяла: у „Женя на право“ Янко Будички (Трицо, гадза), Ава Люболя (Трицова жена), Ксена Паль (сущела), Авало Сошка (жовира). У „Любов у мехох“ Наталка Сабов (гловина Сошка), Янко Будикски (биром), Янко Будикски (данак), Осиф Панкович (содвец Чуш) авч авчей хлаторох и авичавкох. Авичини представох на авички три вечари було барз добре.

Огень у коньярни. У новей коньярни при калдерми од Кули австал во втором 12. в. у сунари огень. В помоцу огньогасцох домашних и в Кули огень авчавкени, ави авлак пол сунари авчелело, а авчелела и котона, цо була у сунари. Чкода ше цені на 8,000 д. Шикко було осутирано.

Умарти. † Натали Павлович, осемрочне дзавче Евгена Павловича умарло од авчавкени мозгу ави пред саму Авичию и авчавкени при велькеј учасци народа на парши дзени Крачуна.

† Музари Петро, старец од 83 рокм умар 11. аугура. Вавичи ави авичи!

Святистичка парохиј. У 1936. року було у нашей пврохији: родзених 169, умартих 102, авичавних 46 пари — Модиме авички

